

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYA.

ELŐFIZETESI ÁRAK:
 Helyben: félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. — fill.
 Vidéken: félévre 9 kor., negyedévre 4 kor. 50 fill.

FŐSZERKESZTŐ:
BENEDEK JÁNOS.
POLITIKAI ROVATVEZETŐ:
Dr. BOROSS LAJOS.
 PRISZLÓS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Debreczen, Fő tér 42. szám. Lamprecht palota
 első emelet, az udvarban.

A királyi tanácsosok.

— márczius 7.

Olvastam valahol egy török mesét, amely talán igaz is volt s amely elmondotta, hogy a nagyvezér olyképp róttá le tömérdek adósságát, hogy a hitelezőjével — végigment az utcán.

Ez a séta ugyanis annyira felszöktette a hitelező becsületét a lakosság előtt, hogy bőven behozta a nagyur tartozását.

Tisza István gróf is adósságot törleszt e napokban. Kit rendjelhez, kit rangemeléshez, kit más kitüntetéshez juttat, kit meg fölvezet a királyhoz: s ez is hozzátartozik a kitüntetések sorozatához: s ez is adósságörlesztés a Tisza-kormány és a szabadelvűpárt számláján.

A meghívottak örülnek, hogy a király elé járulhatnak. Demokrácia ide, demokrácia oda, de szóval: minden embernek jól esik, ha a — felesége boldog s a környezete sárgul az irigységtől. „Az uram Bécsbe utazott, hogy tanácsot adjon a királynak”: — ez olyan ékszer az asszony nyakán, hogy többet ér minden drágakőnél.

A férfi bármilyen puritán, az asszony öröme visszahat rá. A férfi képes arra, hogy hiuvá is legyen az asszonya kedvéért, mert haszontalan ám minden tagadás: az asszony kormányozza a világot.

De épp a hiúság és a velejáró versengés okozza, hogy a kitüntetés nemcsak örömet ébreszt, hanem bosszúságot is. Az arány körülbelül úgy áll, mint az egy a százhoz. Egy ember kitüntetése száz embernek keseríti meg a — családi békéjét.

— Miért lett ez udvari tanácsos s nem te? Miért nemesítették őt s nem téged? Miért kapott ez, meg az meghívást a királyhoz s nem te is?

Ezek mind asszonyi kérdések, teli keserőséggel és szemrehányással s megfélemleni rájuk nagyon bajos, főként azért, mert az asszonynak — igaza van. Igaza van egyénileg, de igaza van érdemben is. Elvégre minden okos embert bánt hat egy gondolat s ez is valami, amikor annyi dicsőt egy sem bánt.

De képzelem, micsoda riadalom és méltatlankodás lehet a hivatalosan kinevezett, a nyilvánosság előtt nyugtázott, különböző fajta új és régi tanácsosok (és feleségeik!) népes körében. Egész falka királyi

tanácsos él e hazában és egész felekezeti udvari tanácsos van immár s amikor bajba jut a király és az udvar: az ördög se kér tanácsot a — tanácsosoktól. Ez méltatlanság, kérem. Vagy tanácsos az ember, vagy nem tanácsos, de az már még sem járja, hogy ilyen nyilvánvaló mellőzés legyen az osztályrésze.

Azt tanácslom a tanácsosoknak, üljenek tanácsot s tanácsosi reputációjuk (nemkülönbön házi békéjük) érdekében követeljék meghallgatásukat.

De azt kell hinnem, hogy ha akár a királyi, akár pedig az udvari tanácsosok kinevezése azzal a kötelezettséggel járna, hogy tanácsukat meg is kell hallgatni, akkor százszor is meggondolnák, amíg egyet kineveznének.

Deák Ferencz nem volt soha semmiféle tanácsos, sem királyi, sem udvari, sem valóságos belső titkos (nem is volt nő); mégis olyan tanácsot tudott adni a királynak, amely megmentette a dicsátiát s békét teremtett a király számára és a nemzet számára egyaránt. Igen ám, de Deák Ferencz a haza bölcse volt s a tanácsra vette a súlyt, a mai bölcsek pe-

A jövő tánca.

Isadora Duncantól.

Azzal a kérdéssel fordultak hozzám, hogy a jövő tánczáról beszéljek. Most még korai ez a kérdés, ötven év múlva már lehetne róla beszélni. Különböznék is indiszkrétnek tartom saját tánczomról beszélni. Azok, akik szimpatizálnak velem, jobban tudják, hogy mit akarok én tulajdonképpen, mire töreksem; azok pedig, akik nem ajándékoztak meg rokonszenvével, jobban tudják, mint én, hogy miért ellenségeim?

Egy ízben azt kérdezte tőlem egy hölgy, hogy miért tánczolok fedetlen lábakkal:

— Asszonyom, vallásos érzület él bennem az emberi láb szépségei iránt — válaszoltam. A kíváncsi úgy nyilatkozott, hogy őt nem nyugtalanítják ilyen érzések. De én megmaradtam állításom mellett.

— A lábak formája és kifejezőkép-

sége nagy dicsőséget jelent az emberiség fejlődésében.

A hölgy makacsul védte álláspontját: — De én nem hiszek az emberi fejlődésben.

Amint láthatják, nem tudtam meggyőzni egy leányt, miként értesem megmagamat többekkel?

A jövő tánca — a múlt tánca; táncz, amely örökké ugyanaz volt és ugyanaz marad, mint ahogy örökké ugyanazon harmóniában mozog a hullám, a szél és a földgolyó. — Megállunk az oceán partján és eszünkbe sem jut megkérdezni a hullámtól, vajjon a múltban is így hullámozott-e? A jövőben is így csapkodja-e majd a partot? Csupán azt érezzük, hogy a mozgás, mely a víz természetének megfelel, örökké megfelelt ennek a törvényszerűségnek, amely a jövőben sem fog változni.

Ha az egész világegyetem mozgását egy egyéni te tben koncentrálnánk, úgy az, mint „akarát” jelenne meg előttünk.

Az igazi táncz nem egyéb, mint akarat természetes gravitációja az individuumban.

Azok a mozgások, melyekre balletiskoláink tanítanak, olyan mozgások, melyek hiába küzdenek a gravitáció természetes törvényei, az egyéni akarat ellen és amelyek ellentétben állanak azokkal a mozgásokkal és formákkal, melyeket a természet szül és ezek a mozgások természetüknél fogva tiszta mozgások lehetnek csupán, amelyek nem idézhetnek elő kényük-kedvük szerint új mozgásokat. A kifejezés, melyet a tánczművészet a modern ballet képében magára ölt, a degeneráció kifejezése, az élő halott mozgása.

A modern balletiskolák mozgásai természetellenesek, mert annak a látszatra törekcsenek, mintha a gravitáció törvényei nem léteznének számukra. Az új tánczművészet alapmozdulatnak a csiráját, amelyből minden más mozdulatnak származnia kell s amelyek magasabb kifejezési formák elérésére törekcsenek.

Tavaszi cipő különlegességek

Éreztek

Michelstädter Utóda Mandel Lipót

Piacz-utca 40.

első debreczeni cipő raktárába

Ries cukrász mellett.

dig jobbára beérik a — tanácsos-sággal.

O feléje előtt egy bölcsen megfontolt javaslat fekszik, amelyet Kossuth Ferencz, illetve Andrássy Gyula terjesztett eléje. Az összes mostani kihallgatások nem fokozhatják e javaslat bölcsességét s reméljük: nem is csökkenthetik.

Válasz

a tanárképzővel egyesített bölcsészeti fakultás (egyetem) létesítése tárgyában a debreczeni ev. ref. egyházmegyéhez benyújtott panaszlevélre.

(Folytatás.)

Ezen értekezleten a meghívottak közül csak 39-en jelentek meg, míg az első értekezleten 93-an voltak jelen. A történeti adakozásokról és a nyomtatványok elkészítéséről tett elnöki jelentés után felolvasattak a nyomtatványok; ezzel kapcsolatban megtehető az indítvány, hogy a közönséges debreczeni ev. ref. főiskolának egyetemmé fejlesztése lévén, az adományok és alapítványok gyűjtése alkalmából ne a zsinat által megállapított, a presbyterium teljeshatalmu küldöttsége és az első értekezlet által elfogadott rovatos iverk használtassanak. Köztudomásu dolog, hogy ezen indítvány ellen az elnöklő püspök ur óvást tett és mikor egyesek az indítványnak elfogadását ezután is sürgették, azt is kijelentette, hogy az esetben az üléstől távozik. Ily előzmény után határozatott: „Tekintve azt, hogy egész hazánkban ezek szerint az iverk szerint van folytatásban a gyűjtés, nemkülönben azt, hogy az értekezlet tagjai közül többen kiváló súlyt helyeznek a felsőbb egyházi hatóságok által megállapított és

elfogadott ezen iverk használatára, melyek némi módosítással lehetővé teszik, hogy a gyűjtésben értekezletünknek és a nagy közönségnek óhajta és törekvése kifejezésre jusson: értekezletünk, hogy a főiskola fejlesztése nagy céljának valószínűsítésében a követendő eljárásra nézve is biztosítsák a teljes összhang és egyező értelem, — elfogadja az országos zsinat által megállapított rovatos iverk és minták használatát, azzal a módosítással, hogy mind az aláírás, mind az adakozás című rovatos iverk főcíme, habár kézírással is a következő pótlással bővítessék: „Aláírás a debreczeni ev. ref. egyetem, esetleg a debreczeni ref. főiskola” stb. vagy „Adakozás a debreczeni ev. ref. egyetem, esetleg a debreczeni ref. főiskola” stb., ebben is azonban azzal a kijelentéssel nyuszik meg, hogy „Egyetem” legyen a jelző az adomány és alapítvány gyűjtésében a valódi cél, minek biztosítására szükségesnek látja egy tekintélyes bizottság megalakítását, mely a debreczeni ev. ref. egyetem eszméje és célja iránt ne csak itt helyben tartsa élénkségben az érdeklődést a külsőben lévő adomány és alapítvány gyűjtés folyamán és után, mindaddig, míg a nagy eszme és cél valószínűsítését nyer és mint Debreczen város társadalmának mandatariuma a forrást, amelyből újabb segély buzoghat: hanem a városban kívül is törekedjék pártolást, rokonszenvet, áldozatkésztséget teremteni és állandóan ébren tartani közönségünk és nagy célunk iránt”.

A Debreczen város társadalmát képviselő ezen bizottság 24 taggal megalakított, teendői előírtak és a bizottság meghatalmaztatott, hogy magát szükség szerint bevásárolandó tagokkal kiegészítse.

Ez azon határozat, mely sokakat megtevesztett, mely panaszosok beadványának általuk nem bizonyított, de nem is bizonyíthatott állításain, mint irányzat — végig vonul.

Az történet ugyanis, hogy a debreczeni ev. ref. egyház lelkesi karának és presbyteriumának tagjai, a részökre kitűzött utóközön és a részökre kiadott gyűjtő iverken a gyűjtést folytatták és közülök a legna-

nézi, nem tagadhatja le, hogy a kis gyermek tánca szép. Szép ez a mozdulat azért, mert a gyermek természetének megfelelőek, de szépek lehetnek az emberi test mozdulatai a fejlődés bármely fokán mindaddig, amíg harmóniában állanak azzal a fokkal, amelyet a test fejlődése elér. Nem szabad a testet olyan mozdulatok elsajátítására kényszeríteni, amelyek nem felelnek meg természetének.

Minden intelligens gyermek csodálkozik afelett, hogy a balletiskolákban olyan mozdulatokra tanítják, amelyeket a világegyetem meg nem próbálna, ha saját akaratára szerint mehetne.

A jövő tánciskolája az ideális nő alak fejlesztésére törekszik. A tánc kell, hogy legnagyobb mértékben visszatükröztesse korának szellemét. Es vajjon ki hiszi, hogy a ballet korunk kulturájának hű tükré?

A jövő táncosnője olyan nő lesz, aki lélekben és testben harmonikus fejlődést mutathat föl, akinek teste minden mozdulata lelkének természetes nyelvezete lesz. A táncosnő nem egy nemzété, hanem az egész emberiség lesz; nem fogja a tündéreket utánozni, vagy kaczer asszonyokat, hanem maga lesz az igazi nő legnagyobb és legnemesebb jelenségében.

Ki fogja fejteni táncában a természet váltakozó életét, teste mozdulataiból a szellem fog kiéradni, ki fogja fejteni végül a nő szabadságát.

Szebb, magasabb lesz, mint az egyiptomi nő, mint a görög nő, mint a renaissance asszonya. A jövő táncosnője a legnagyobb szellemnek a legszabadabb testben való érvényesülését fogja kifejteni!

gyobb rész a gyűjtést be is fejezte; sőt voltak olyan buzgó egyének is, kik a gyűjtés eszközésére szolgálatukat szíves készséggel felajánlották, kik gyűjtő iverket kértek és nyertek a zsinat által megállapított, az egyház részéről elfogadott gyűjtő iverk főcíme is, a kívánt módosítással bővített: ennek dacára azon második értekezlet által kitűzött célra, az Egyetem javára igen csekély összeg gyűlt be; sőt még azok is, kik az Egyetem részére nagyobb összegű ajánlatot jegyeztek elő, ajánlataiknak befizetését az egyetem tényleges fennállásától tették függővé. Így a gyűjtés folyamán és eredményében a második értekezlet tagjainak többsége által hangoztatott kívánalom nem bizonyult olyannak, hogy az Debreczen város „nagy közönségének óhajta és akarata” lett volna.

Talán ez volt az oka, hogy a második értekezleten alakított és ugynevezett „Debreczen város társadalmát képviselő bizottság” csak két ülést tartott. Első ülését a főiskolai kistanácssteremben 1894. február 27-én tartotta. Elsőben is tudomásul vette, hogy a gyűjtés eredménye idáig 80,178 forint. Aztán kimondta, hogy azokat, kik a reájuk bizott tizedekben még nem jártak el, „innen, a bizottságból is meg kívánja sürgettetni”, mivel elismerte, hogy a gyűjtéssel megbizottak nem az ő közegei és megbizottai; végül elhatározta, hogy „ez évi április elején, a további teendőket megállapítása végett ülést kíván tartani, melynek tárgya már most kitűzte, hogy 1. minden hónapban meghatározott napon gyűlést tartson a bizottság; 2. a bizottságban létrejött határozatok végrehajtására végrehajtó bizottság alakítsassék”. Ez ülés jegyzőkönyvét 10. /- alatt csatoljuk.

A kitűzött ülés 1894. évi április 19-én a főiskolai kistanácssteremben csakugyan megtartott; a betervezett jelentéseket tudomásul vette, a gyűjtéssel megbizott, de megbizásukat nem teljesített kiküldötteket megsürgette a az ülés tárgyát az előző ülésen kitűzött indítványok felett következő határozatot hozta: „Bizottság az első indítványra nézve azt határozta, hogy az ülések szükséghez képest fognak összehívattatni és megtartatni; a második indítvány tárgyában pedig, ha arra szükség lesz, későbbben fognak határozni; végül kimondta, hogy a bizottságnak bevásárolandó új tagok által kiegészítésére az idő szerint még szükség nincs”. Ezen ülés jegyzőkönyvét 11. /- alatt mellékeljük.

Ezzel abban az időben egyesek által keltett és nagy célokat hangoztatott mozgalom elémult a „Debreczen város társadalmát képező bizottság” soha többé még ülést sem tartott.

Nagytisztelendő és Tekintetes Egyházmegyei Közggyűlés! — Ime feltártuk a kérdéses ügy fejlődésének történetét, annak kezdetétől mostanáig, úgy, amint azt mi ismerjük és az e tárgyban történeteket hivataltal ügyiratokkal bizonyítottuk. Meg vagyunk győződve, hogy a panaszosok nem bizonyított, mert nem bizonyíthatott állításaira, vitakozás helyett, tárgyilagos és az ügyet minden részletében megvilágosító bírálatot szolgáltatunk; hivatalos ügyiratokkal bizonyítottuk, mily alaptalan panaszosoknak azon nem bizonyított állításuk, melyben panaszlevelük ide vonatkozó része (és tegy kicsucosodik, hogy az 1893—4-iki ülést egyetlen) gyűjtés, a már többször emelt négy bölcsészeti tanszék felállításának tételéből történt és a debreczeni ev. ref. egyház tanácsának 1892—284. P. sz. végzésével semmi összefüggésben nem volt, sem azzal semmiféle mesterei logika útján összefüggésbe nem erőszakolható. Mesterei logikára nem nekünk van szükségünk; mi ezen idézett állításnak az ellenkezőjét hivatalos ügyiratokkal bizonyítottuk be.

Bár az ügy természetéből folyólag e válaszuk túl hosszú, mégis kötelességünk észrevételeinket megtenni, az 559—1904. P. sz. végzésünk ellen panaszosok által tett

Azok számára, akik a mai ballet mellett élvezetet találnak s azt hiszik, hogy a balletet történelmi, vagy koreográfiai alapon igazolni tudják, azoknak csupán az válaszolom, hogy nem képesek a táncban mást élvezni, mint a — trikót. Ha a trikó és balletkosztümökön átláthatnának, észrevehetnék az izmok természetellenes fejlődését, a degenerált csontrendszert, amely tetszetős trikóban ugrál előttük. A moderna ballet arra törekszik, hogy a női test természetes szépségét megtartsa.

Azután pedig — mint minden művészetnek — célja az, hogy az emberiség legnemesebb ideáljának adjon kifejezést.

Válaha a legnemesebb művészet volt a tánc. És kell, hogy az legyen ismét. Fel kell emelkednie a mélységből, melybe lesüllyedt.

A jövő táncosnője olyan nívót teremtsen, amely a többi művészetekre is hatással legyen.

Szép, egészséges és művészi kifejezés, ez a táncosnő missziója és ennek a misszióknak áldozom életemet.

Azokat a primer-mozdulatokat megkeresni, amelyből a jövő táncza folytonos váltakozásban fejlődni fog, a feladata az új tánciskoláknak.

Célom idővel olyan iskolát alapítani, olyan színházat építeni, amelyben száz ifjú leány az én művészetemet sajátítsa el és fejlessze tovább. En nem fogom tanítani a leányokat, nem fogok velük bizonyos mozdulatokat betanítani, „meg fogom velük értetni, hogy olyan mozgások művészi elsajátítására törekedjenek, amelyek természetesek”. Aki egy apró gyermek tánczát

s azon végzést részletesen bíráló állításokra is.

III. A panaszosok által megtámadott 550—1904. P. sz. végzésünk a következő: „Bar eleget tett egyházunk az adományok gyűjtésével az 1902. évi 884. P. sz. végz. s-ben tett ígéretének, mindamellett a száz-ezer korona alapítvány évi kamatjövendelmét, azon iskolai év elejétől fogva, ami or a philosophiai fakultás és a tanárképző-intézet, még pedig a tanárképzésre nézve az egyházkerület autonom jogának az államkormány részéről való biztosításával tényleg létesítették, folyóvá teszi és azt a határozatot az egyházi törvény 18. § c) pontja alapján megerősítés végett az egyházköz-ségi közgyűléshez pártolólág terjeszti”.

Panaszosok kifogásolják és megsemmisíteni kérik ezen végzésnek azon pontját, mely „a 100 000 korona évi kamatjövendelmének folyóvá tételét attól a feltételtől teszi függővé, hogy a tanárképzésre nézve az egyházkerület autonom joga az államkormány részéről biztosítottassék”. Álláspontjuk támogatására ezt írják: „Mindenkinek tudja, hogy az autonom tanárképzést — nemzetiségi politika szempontjából — egy felekezetenek sem fogja engedélyezni az államkormány. Ez a magyar nemzeti állam magafentartási kötelességébe ütközik. Ha nekünk megadnák az autonom tanárképzést, az oláhoknak, a szászoknak is meg kellene adni. Ez pedig lehetetlenség. A sérelmes határozat ezzel a „conditio sine qua non”-nal egyszerűen „nesze semmi, fogd meg jól”.

Ezt nem „mindenkinek tudja”, sőt mi ellenkezőleg tudjuk és valljuk. Minket, kik az egyházi és iskolai önkormányzat határozott védői vagyunk, panaszosok ezen állítása nemcsak meglepett, hanem megdöbbentett. Nem tételeztük fel, hogy szenvedélyesen védett állításaik igazolása érdekében kikötött feltétel, nem teljesíthetetlen feltétel, sőt inkább az egyházkerületnek, mely annyi áldozatot hoz azért az intézményért, törvényes és jogos követelése. Nagyon fontos a nemzeti politika tagadhatatlanul, csak hogy az nem jelenti minden jogtól megfosztását épen annak az egyháznak, mely szinmagyar, mely a magyar nemzetet erősíti mindenütt és mindenkor. Még kevésbé jelenti azt, hogy az országos törvényekben biztosított jogokhoz ragaszkodni, vagy e ragaszkodásra gondolni még csak ne is merjünk. Hiszen egyházi felhatóságaink hivatkoznak mai napság minden előforduló esetben az 1790/1. évi XXV. t.-cz.-re, mely egyházunknak az alsó, közép és felső fokú tanintézetek fenntartását biztosítja és amelyet még eddig hála Istennek! nem töröltek el. Az 1888 ik évi XXX. t.-cz. 60. §-a pedig határozottan kimondja, hogy az egyetemenknél, amilyen lenne szerintünk a tanárképzéssel egybekötött bölcsészeti fakultás, az előadó tanárokból és más szakférjakkól tanárképzítő vizsgáló bizottságot szervezzen a miniszter. Hogy az így szervezett bizottság autonom lenne-e? teljes mértékben — azt vitatni lehet; de legalább ennyit meg kell szerezni különben tanárképző intézetünk életképes alkotás nem lesz. Amikor tehát ezt, a megtámadott presbyteriális végzés hangszílyozottan kiemeli, akkor egyetemes egyházunk és főiskolánk érdekében emeli fel szavát. És ez most mikor a jogi vizsgálatoknak a decentralizációjára is tervbe véve van: épen nem kivihetetlen és nem elérhetetlen kívánalom.

Ami végre a megtámadott határozatnak azon utolsó pontját illeti, hogy a határozatot, az E. T. 18. §. c) pontja alapján, a megajánlott összegnek, vagy kamatjának folyóvá tétele alkalmával megerősítés végett az egyházköz-ségi közgyűléshez pártolólág fogja presbyterium betérjeszteni: ez az eljárás, törvény által rendelt kötelesség: mert a 100,000 kor. tőkének akár kifizetése, akár 5% től kamatjának, kötelezett évi járulék alakjában folyóvá tétele, tagadhatatlanul az egyházra nehezítő új teher. Az egyházke-

rületi közgyűlés ezen felfogásunknak igazságot adott, mikor legközelebb, a természetbeni tanári lakások megváltása ügyének, tehát még nem is új tehernek, hanem csak régi teher megváltozott formájának kérdését is az egyházköz-ségi és egyházmegyei közgyűlések jóváhagyása alá terjesztetni rendelte. De a megtámadott határozat ezen részének is fenntartása nem a presbyteriumnak és egyháznak: hanem a főiskolának és az egyházkerületnek az érdeke. Mi ezen érdeket akartuk és akarjuk biztosítani.

(Folyt. köv.)

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

Ösztöndíj osztó bizottsági ülés. Az ev. ref. egyház ösztöndíj-osztó bizottsága ma délelőlt tartotta a második félévre esedékes tárgyában ülését.

Diakonissza otthon Debreczenben. A külföldi protestáns államok mintájára mintegy két évvel ezelőtt Budapesten Biberauer Richárd ref. lelkész buzgólkodása folytán s az ő vezetése alatt egy diakonissza otthon alakult, mely eddig 6—8 diakonisszát nevelt már a református egyház számára. — Ezt az annyira szükséges és nemes intézményt meg akarja honosítani a debreczeni ev. ref. egyház is, mely e célra egy bizottságot is küldött ki. Ez a bizottság e hó 9-én, csütörtökön tartja ülését.

Bíjti istentisztelet. Az ágost. hitv. evang. templomban szerdán d. u. 3 órakor bíjti istentisztelet lesz.

Bartha Béla bucsuja. Dr. Bartha Béla jogtanár tegnap vett bucsut a jogakadémia I—III. és IV. éves hallgatóitól. Selmeczbányára való távozása alkalmából. A nagy számban összegyűlt hallgatók nevében Lippe Jenő 4. é. jh. bucsuzott el őszinte szavakban a távozó professzortól.

SZINHÁZ.

Színházi hírek. Ma kedden kerül színre Bilhaud és Hennequin 3 felvonásos vigjátéka „A boldogság”, szerdán a „János vitéz” című daljáték.

A színház legközelebbi újdonsága „A boszorkány” című 4 felvonásos dráma lesz, melyet Sardou Viktor írt. A dráma először a nemzeti színházban került színre s állandóan műsoron van.

Az igazgatóság megszerezte a „Rátartós király kisasszony” című operett előadási jogát.

NAPI HIREK.

Fittler Jenőről.

— március 7.

Csodálatosan szép tavaszi estén kint ültünk a kis kassai dombon én és a halott barátom. Akácvirágok peregték az asztalra s ahogy ott ültünk a nagy némaságos csendben — szinte hallottuk, a mint a fehér, világos akáczfürtök csendes kopogással barátkoznak a durva, festetlen asztallal. Hullott a virág, eltakarta a homokot, s finom szőnyeggel kezdett bevonni bennünket is, álmodozókat.

Mert álmodoztunk a tavaszi éjszaka csendjében. Nem hallottuk a város moráját, a lázas élet feltörő lármaját — egye-

düllétünket csak néha zavarta meg a prüszkölő vesut, amelynek vörös, izzó szeme fényásvokat vetett az éjszakába.

Az én barátom fejét tenyerébe hajtva beszélni kezdett. Okosan, színesen, melegen. Először a fiatal esztendő arany sugaras napjairól, aztán a férfikor küzdelmes éveiről — és végül arról, hogy amikor már megteremtettek hitte a boldogságot — rászakadt megint az átok, amelytől most már nem tud szabadulni. Előre tolt az előtte levő poharat s aztán való-ságos extazisba csapva át — beszélni kezdett.

— Miért lettem én imádója az éjszakának és a márnak? Miért néznek reám sanjálkozva az emberek? Nem a márnban rejlő gyönyörűségért — nem az éjszaka lárma miatt — hanem azért, hogy lelkemnek kínzó küzdelme feloldadjon a pénzért meg nem vásárolható nyugalomban. Aki hitt valaha ábrándokban, akinek csak egy csöppet is szép a lelke, az nem tud átélni nyugodtan egy életet, hogy szédült reménységét meg ne sirassa. És én annyit sirtam, annyit emésztettem lelkemnek tüzet, hogy menekülni kell önmagamtól s az éjszaka lármaiban meg kell találnom a másik én-emet — azt az ént, akihez tulajdonképpen semmi közöm. Bennem van a magyar gentrynek minden gögje, embert lenéző, csak saját fáját szerető tulajdonsága. Éjszaka aztán felolvad ez a rideg egyéniség — kezdem szeretni az embereket s vagyok demokrata mind halálig. Reggel felé, ha egy-egy pillanatban eszembe ötlök édesapámnak tiszta díofabutoros kuriája, megtelik a szemem könnyel. De a másik énem legyőzi a birkozó öntudatot és ahelyett, hogy megutálnám a világot, ráérvszakolom magamra az emberek lármas szeretetét. Megszólnak érte, tudom — de hát másképpen nem tudom elviselni az életet...

Ránéztem az én okos barátomra és elkezdtem sajnálni. Észrevette — s kezének egy mozdulatával jelezte, hogy az önenalízis nem azért volt, hogy sajnálatot váltson ki. Azzal a fiatal póttával tartó, akinek lelke a márn csendes éjjelében kezd megpihenni — aki tudja, hogy emészti magát, de azért megy neki a sötét éjszakának és mint a római katona, rohan, rohan a halálnak.

Morituri... morituri!

Szegény sokat szenvedett Jenőm, hogy irok rólad és elébem képelem a te csendes sírodát ott a komáromi temetőben — bizony kicsordul a könnyem és megsiratlak. Hallom az emberek durva, cinikus megjegyzéseit a te koporsód felett, hallom az ostobák, a lelketlenek filozofálását és az én egyéniségem minden erejével tiltakozk az ellen, hogy a te szomorú élettedet piszkos kommentárokkal kísérjék.

Te egy nagy tragédia vergődő hőse voltál. Megült a turáni átok — és az alól nem tudtál menekülni. És ez az átok hajsolt bele egyik végletből a másikba. Az emberek léha megjegyzéseket tettek reád, de én aki ismertem a lelked legtitkosabb világát s láttam, amikor egy fénykép előtt elzokogtál egy fél éjszakát s vergődő lelkedet még sem tudtad elpihentetni; — én tudom, hogy te jó ember voltál — jó, aminő kevés van ezen az utálatos világon — s ha jóságodban ma-

gad ellen emeltél tört, a szurásoktól a te tested vérzett.

Nyugodj békén édes Jenőm a komáromi csendes temetőben. Ha majd csendes szép tavaszi éjszakák akácvirág hull a sírodra s porladozó szived feldobog — emlékezzél a te ujságíró barátaidra, akik megértették a te vívódó lelkedet — és emlékezzél különösen reám:

Sipos Bélára.

— **Tanácsülés.** Ma délelőtt Kovács József polgármester elnöklésével tanácsülés volt, melyen folyó ügyeket intéztek el.

— **Mennyibe kerül a marokkói sáska irtása.** Jeleztük már, hogy a Hortobágyon és a város határában a marokkói sáska jelentkezett. A földmivelésügyi miniszter leküldötte Jablonowszky budapesti rovarügyi igazgatót, ki a múlt héten tárgyalt ez ügyben a polgármesterrel, az értekezleten megállapodtak abban, hogy a szükséges intézkedéseket haladéktalanul meg kell tenni a veszedelmes rovar irtására. Az irtás költségeit 20,000 koronában határozták meg. A tanács most felterjesztést tett a földmivelésügyi miniszterhez, mivel a marokkói sáska irtása nem kizárólag Debreczen érdeke, de fontos köz és állami érdek és miután Debreczen városának e czélból ilyen nagy összegre nincs fedezete, kéri a minisztert, hogy a költség felét ő fedezze. Az értekezleten a rovarügyi igazgatója azt az érdekes kijelentést tette, hogy a marokkói sáska csakis az ő szüzi talajon tanyázik, a szántóföldeken nem lehet találni.

— **Márczius 15-ik emlék ünnepély.** A debreczeni ev. ref. tanítóképző intézet hazafias ifjusága 1905 márczius 15-én a főiskola dísztermében emlékü napéjyt rendez, melynek műsora a következő:

1. Nyitány. Előadja: az ifjusági zenekar, Karakas István 2. tk. vezetése mellett.

2. Megnyitó beszéd. Tartja: Dr. Barosa János, az irodalom tanára.

3. „Magyar kardal.” Szerzette: P. Nagy Zoltán, tanítóképző intézeti ének- és zene-tanár. Előadja: a „Csokonai énekkar.” Munkácsi György 4. tk. vezetése mellett.

4. Emlékbeszéd. Irtá és felolvassa: Jámber Lajos 4. tk.

5. Sirnavigadó nóták. Előadja: az ifj. zenekar, Karakas István 2. tk. vezetése mellett.

6. „Talpra magyar!” Szavalja: Dávid Sándor 4. tk.

7. Népdal egyveleg. Előadja: a „Csokonai énekkar.” Munkácsi György 4. tk. vezetése mellett.

8. Alkalmi óda. Szavalja: Beke József 3 tk.

9. „Rákóczi induló”. Előadja: az ifj. zenekar, Karakas István 2. tk. vezetése mellett.

Az ünnepély kezdete 4 és fél órakor. A meghívó belépti jegyül szolgál. Kegyes adományok a Kossuth-szobor-alap javára kösznettel fogadtatnak.

— **Elfogott rablók.** Azt a rablást, melyet a mikepéresi országuton a kofák egy tyukokkal és kenyérral megrakott szekere ellen követtek el, lapunkban részletesen megírtunk. A kofákra pisztolyokat szegeztek, mitől ezek rémülten menekültek, hátranagyván a szekeret lovas-tól, mindenestől. A debreczeni csendőrség még aznap reggel megindította a nyomozást a rablók ellen és pedig sikerrel, mert

az ügyes csendőrök a rablóbandát kézrekerítették. A rablást ugyanazon hajdu-szoboszlói cigányok követték el, akiket a szoboszlói betörésért fogtak el ugyancsak a debreczeni csendőrök **Bodnár** őrmester vezetésével. A rablókat akkor átadták a kir. ügyészségnek, mely ideiglenesen szabadlábra helyezte a cigányokat. Ezek aztán az ideiglenes szabadságot arra használták fel, hogy éjszaka az országuton megtámadjanak és mindenükből kifosszanak néhány asszonyt. A cigányok a vallatás során beismerték a rablást, melyet a csendőrök különben is rájuk bizonyítottak. Most azon fáj a csendőrség, hogy a rablott szekeret, lovakat, meg a szekeren levő dolgokat megkerítsék s valószínű, hogy ez sikerülni is fog.

— **Benedek János gyásza.** Lapunk főszerkesztőjének, Benedek János országgyűlési képviselőnek nagy gyásza van. Fivére: Benedek Árpád, ki évek óta tisztviselője az István gőzmalomnak, tegnap délután elhunyt. A derék tisztviselő halála általánosan nagy részvétet keltett, mert Benedek A. Debreczenben sokan ismerték.

A gyászesetről a család az alábbi gyászjelentést adta ki:

A legmélyebb fájdalom lesújtó érzetével tudatjuk a felejtethetetlen jó férjnek, apának, testvérnek és sógorának néhai Benedek Árpád „István” gőzmalom tisztviselőnek élete 48 ik, boldog házasságának 20 ik évében, súlyos szenvedés után folyó hó 6-án d. u. 1/4 6-akor bekövetkezett csendes elhunytát. A boldogultnak földi részei folyó márczius hó 8-án, délután 3 órakor a közközház gyászszertartási terméből fog örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtételre az elhunytak rokonait, barátait, ismerőseit bánnatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1905. márczius 6. Bánatos neje: Özv. Benedek Árpádné szül. Horváth Heléna. Gyermekai: Ilona, Mariska, Sándor, Irén, Lujza. Testvérei: Benedek Sándor nejevel és gyermekeikkel, Dr. Benedek János nejevel és gyermekeivel. Sógora: dr. Horváth Károly nejevel és gyermekeivel.

— **Vége a farsangnak.** Az ideiglig farsangnak a mai nappal vége. Ma még vigan szól mindenfelé a nóta s holnap már megkezdődik a böjt, következnek a magabaszallás, a bűnbánás szürke napjai. Ma tehát még kitombolhatja magát a jókedv istenigazában, sivithat a klarinét, zöröghet a cimbalom, aztán vége, vége. Az ideiglig farsang meglehetősen hosszú volt. bővelkedtünk a mulatságokban s méltó a följegyzésre az is, hogy rég idő óta nem voltak olyan sikeres mulatságok, mint az idén. Bizonyára fényes bizonyítást tesz majd erről a hűmen-rovat, melybe a nagyböjt tartama alatt igen sok nevet fog még bejegyezni a rózsaszínű hírek krónikása.

— **Vér bosszu.** A tenkei járásban rettenetesek az állapotok. A falukban még mindig folytonos rémületben élnek az emberek, ami nem esoda, ha elképzeljük, hogy Tenke körül csaknem minden napra esik egy-egy véres merénylet. Dolgozik a czine-mintye, a bihari vendetta. Az a divat járja a kis oláh falukban, hogy a haragosok vérbosszút állnak. Arra Tenke felé a gyujtogatás a legszerűbb alakja a bosszúnak, de annál inkább van dolga a revolvernek, kéznek. Tegnap mint olesai tudósítónk jelentti, Olesán történt merénylet. Balla György, zsellér, aki a falu rettegett emberei közé tartozik, s a legveszedelmesebb verekedő — hazafelé ballagott este a feleségével M. M. nevű sógorlányával. Amint a templom elé értek, lövés dördült el s Balla felesége véresen összerogyott. Őt találta a golyó, mely minden valószínűség szerint az urának volt

szánva. A golyó mellébe furódott és életveszélyesen megsebesítette, míg Magyar Marinkának az arczát surolta az ólom. A sebesültet dr. Wallerstein Mór tsakai körorvos vette ápolás alá, a csendőrök pedig keresik a merénylőt.

— **A főorvosi szaksegédi állás.** A „Város” című hivatalos lap, szombati számában, dr. Szalay Bélának kerületi orvosá történt kinevezése alkalmából a többek közt a következőket írja: „Minő hasznos munkát végzett a közegészségügy emelése körül, mint főorvosi szaksegéd” stb. mi tudatában vagyunk és annak idején rá is mutattunk a dr. Szalay Béla érdemére és a „Város” című lap fenti soraira csak azért hivatkozunk, hogy azzal is dokumentáljuk, hogy a főorvosi szaksegéd hasznára van a város közegészségügyének. Annál inkább meglep bennünket az a hír, hogy ezt az állást most egy innokkal akarják betölteni. Ennek az állásnak a betöltése, a főorvos véleményezése alapján kell hogy történjék. A főorvosnak tudnia kell, hogy egy olyan állást amelyben egy orvos hasznára lehet a város közegészségének, azt nem lehet egy innokkal betölteni, mert az vajmi keveset használhat annak a közegészségnek amelyre a város elég alaposan részolgált. Különben ugy tudjuk, hogy legközelebb a debreczeni orvos-szövetség is foglalkozik az ügygyel.

— **Debreczen egészségügye.** Dr. Sárvány Gyula városi tisztifőorvos jelentése szerint Debreczenben február hónapban a közegészségi viszonyok kevésbé kedvezőtlenek voltak, mint az előző hónapban. Ragályos betegségek közül az — influenza nagy kiterjedésben fordult elő, több halálzással. Szórványosan vörheny és ronsolázás toroklob észleltettek, vörhenyben 1., ronsoló toroklobban 5 halálesettel.

— **Életem alkonyán.** Könyves Tóth Kálmán, Debreczen kiváló költőpapja „Életem alkonyán” című 10 pompás beszélyt tartalmazó könyve megjelent. A könyv megrendelői pár nap mulva megkapják a kötetet, mivel szerző azokat a napokban kézbesíteti. A könyv ára 3 korona. Megrendeléseket e hó végéig elfogad a szerző. Legközelebb bővebben méltatjuk és ismer-tetjük K. Tóth Kálmán beszélyeit.

— **A debreczeni katonaság létszáma** a múlt hónapban a következő volt: közös hadseregbeli 1527 ember, 622 ló, honvéd 772 ember 289 ló. A városon átkelő és a hadsereg kötelékébe tartozott voltak: egy tábornok, 7 törzstiszt, 10 főtiszt. A lakosságnál beszállásoltattak a 3. huszárezredből 50 ember és 82 ló. A 16 os huszárezredből 30 ember és 56 ló. A Salétrom-utcai laktanyában fekszik a 7. huszárezredből 150 ember és 150 ló.

— **Az adózó Debreczen.** Debreczen város lakossága az elmúlt február hónapban befizetett egyenes állami adóan 101,962 koronát, hadmentességi díjban 374 koronát, bélyegjövődékben a vármegye fogyasztásával együtt 131,602 koronát, jogilletékben 22,033 koronát, a díjjövődékben 1971 koronát, idohányjövődékben 95,634 kor.-t fogyasztási és italadóban 25,000 koronát. Fizetési halasztást a pénzügyigazgató 15, a miniszter 18 esetben engedélyezett.

— **Besurranó tolvaj.** Azok között az ezerféle bűneset között, melyek naponként előfordulnak, kevés olyat találunk, mint amilyen tegnap történt. Sok mindent lop-tak már, de mosásban levő ruhaneműt még keveset. Nyilas Juliánna Kut-utca 10. szám alatt lakó varrónőtől eddig ismeretlen tettes fehéreneműt lopott. A varrónő az udva-ron mosott s míg rövid időre a lakásába ment, addig a mosóteknőből 45 darab fe-

hérneműt vitt el valami szemfüles gazember azon vizesen, ahogy a teknőben találta. A tolvajt a rendőrség keresi.

A közigazgatási bejárás befejezése. A debreczeni-palagi vasút közigazgatási bejárására hivatalos személyek tiszteletére a vasutat építő Gaál Endre és társa tegnap este bankettet adtak az Angol királynőben, melyen a vasutbejárásban részt vevőket kívül megjelentek többen a város előkelőségei közül: a lakoma étrendje, amely Hauer Berezi kitanó konyhájának is elismerésül szolgál, a következő volt: — Viza tatár mártással, Jérece vagdálék csukorborsóval, Bél-szin Baross módra. Sütek: malacz és pulyka. Befőtt, saláta. Jégeozott tejhab. Gyümölcs. Sajtok. Kávés, — likőr. — Borok: fehér érmelléki, muzsai, Carbenet vörös. — Pezsgők: Törley, Kasino, Francois; Transylvánia, Henriot; francia pezsgő. A harmadik fogás után dr. Szirmai Richárd emelkedett szólásra és pohárköszöntőjében Keleti Gusztáv műszaki tanácsost éltette. Keleti Gusztáv a debreczeniekre üritette poharát. Majd Ács Gáza főmérnök és Vecsey Imre főjegyző mondtak felköszöntőket, mire Gaál Endre engedményes Kiss Albertre, Vecsey Imrere és a helyi sajtóra, Zádor Lajos pedig Orbánra és Szirmayra, mint Debreczen barátaira üritette poharát. A kedélyes társaság az éjjeli órákig maradt együtt.

Születések és halálozások. Az elmúlt február hónap a város területén született ev. ref. 144, ág. ev. 3, róm. kath. 36, görög kath. 7, izraelita 28, összesen 210 gyerek, halvaszületett 4 gyerek. Ezzel szemben meghalt ev. ref. 159, ág. ev. 3, róm. kath. 34, gör. kath. 9, izraelita 10, összesen 215 egyén. A születések tehát 8 esettel muták felül a halálozásokat, ami nagyon kedvezőtlen eredmény.

Békkeltetés. A debreczeni ipartestület békkeltető bizottsága tegnap délután Vetéssy Béla elnöklete alatt ülést tartott az iparosok tanácsstermében.

Halálozások. Legutóbbi kimutatásunk óta az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő haláleseteket jelentették be: Szabó Mihály róm. kath. 14 napos, Hoff Márton izr. 81 éves, Kálmán Mihály ev. ref. 88 éves, Nánási András ev. ref. 26 éves, Kerékgyártó Mihály ev. ref. 1 hónapos, Orosz Ferencz ev. ref. 54 éves, Benedek Árpád ev. ref. 48 éves.

Tolvaj kofák. Az éjszaka a Osapókerthől jelentették a csendőrségnek, hogy ott az egyik majorságból husz darab tyukot elloptak. A csendőrök ma délelőtt már meg is találták a lopott tyukokat. A baromfi-piaczon árultak Béni Jánosné és Molnár Lajosné hajduszoboszlói tyukkofák, kiknek apró jószágai között az éjjel lopott tyukokból megtaláltak egynehányat. A két asszony beismerte, hogy a tyuklopásban részesek. A csendőrség már a többi tyuktolvajnak is nyomában van.

Elgázolta a vonat. Tegnap a Nyiregyháza felé haladó 5811-es személyvonat a 216—217. számú szelvények közt egy 60 év körüli napszámos kinézésű embert elgázolt. A szerencsétlen embert a vonat darabokra szaggatta. Hulláját a Nyiregyházi kórházba szállították. Kilitét eddig nem sikerült megállapítani.

Elveszett esernyő. Ma délelőtt a „Hungária“-kávéház előtt egy egylovas kosiból kiesett egy fekete selyem esernyő hajlítót ezüstfogóval. A megtaláló illő jutalomban részesül, ha szerkesztőségünkben átadja.

TAVIRATOK.

A „Debreczen“ eredeti távirata.

Kihallgatások a királynál.

Budapest, febr. 7. A király ma 11 órakor Hodossyt, majd Tóth Já-

nost és végül 2 órakor Apponyi Albert grófot fogadta kihallgatáson. Hír szerint Werkerlét újból kihallgatásra hívják.

A vezérőrbizottság ülése.

— Izgalmas ülés. —

Budapest, március 7. A szövetkezett ellenzék vezérőrbizottsága ma délelőtt Kossuth Ferencz elnöklésével ülést tartott. Az ülés lefolyása rendkívül izgatott volt és d. u. 1 órakor ért véget.

Az ülés legnagyobb része az **áruklilétnek kipuhatólásával telt el.** Nagy megdöbbenéssel konstataálta a bizottság, hogy azok az információk, melyeknek Tisza birtokába jutott, a legintimébbben és kétségtelenül olyan embertől származnak, aki a vezérőrbizottságban helyet foglal.

A jövőbeni magatartásra vonatkozólag elvárják mindazotól, kik a vezérőrbizottság tagjai, hogy az ilyen eszekekedeteket kerüljék.

A vezérőrbizottság ezután a felirati javaslat megszerkesztésére Kossuth Ferencz, Apponyi Albert, Bánffy Dezső, Zichy Aladár, és Eötvös Károly tagokból álló szűkebb bizottságot küldött ki.

Ezután kijelentették, hogy megütkezésel látja az ügyvezető Tiszakormány ténykedését, amely a hivatalos ügykezelésben messze tulterjed.

Elitéli Tisza báróságait, a nemességeket és egyéb dolgait.

Barabás Bélát utasították, hogy az aradi mandátumot tartsa meg és a vácziról mondjon le.

Elhatározták továbbá, hogy a képviselőház holnap végleg igazolja a rendben talált mandátumokat, 9 óra pedig megválasztják a mentelmi és könyvtári bizottságot.

Miután gróf Esterházy Kálmán a szabadelvűpárti jegyző erről a tisztségéről lemondott, Kossuth Ferencz ma átíratban felkérte a szabadelvűpártot, jelöljön erre a tisztségre. A kormáypárt újból Szócs Pált jelöli.

Kossuth értésére adta a szabadelvűpártnak, hogy bárkit jelölnek, megválasztják.

A holnaputáni ülés végén Justh Gyula elnök indítványozni fogja, hogy a Ház nehány napra ismét napolja el magát. Mikor tart legközelebb ülést a Ház, azt a kihallgatások után dönti el a vezérőrbizottság.

A tegnapi osaládi dráma.

Budapest, március 7. A tegnapi családi dráma egyik áldozata, Darmstädter Ferencz, akire apja kétszer rálöt, ma délelőtt meghalt. Az apa állapota szintén súlyos, de életben marad.

A bécsi kihallgatások.

Saját tudósítónktól.

— március 7.

Tegnap általános kihallgatás volt bécsi Burgban és így a válság ügyében meghívott magyar politikusok kihallgatása szünetelt.

Ez az egynapos szünetnem nagyjelentőségű dolog, mert nyilvánvaló, hogy pénteken, a tizenhatodik magyar politikus kihallgatása után a helyzet ismét csak ugyanaz lesz, ami volt tegnap, a hatodik politikus kihallgatása után, vagy a múlt pénteken, a kihallgatások előtt.

A helyzet veszedelmesen hasonlít a másfél év előttihez; akkor is megbukott egy kormány, oly körülmények között, hogy azt hittük: örökre lehetetlenné vált; s meg-

kezdődtek a kihallgatások. Egymásután 15 magyar politikus járult ő felsége elé; köztük az ellenzék részéről Zichy János gr. a néppárt akkori vezére és Bánffy Dezső báró is, aki akkor még nem volt képviselő. A lényeges dolgot illetőleg akkor is meg egyezett mind a tizenöt politikus; mind azt tanácsolta, hogy távozzék a kormány és legyen valami konzesszió. És e helyett a király újra kinevezte Héderváryt s megkaptuk a klopi hadparancsot. Most tizenhat magyar politikus járult ő felsége elé, s egy sem tud oly kibontakozást ajánlani, mely a koalíció mellőzésével járna, mégsem remélhetjük, hogy a tizenhat politikus kihallgatásának csak egyszemernyi üdvös fogantja is lesz.

A katonai dolgokban nincs semmi engedmény. Ő Felsége erről nagyon kedvetlenül beszél a kihallgatásra jelentkezők előtt s megdöbbenve látja, hogy őt nem tudják megérteni. Hangoztatja azt a véleményét, hogy a törvényhozásnak két faktora, a nemzet és a király egyenlő jogokkal bír, (ami persze sehol sincs megírva s némi félreértése és tulmagyarázása alkotmányunk sarokkövének, amely szerint a törvényhozás jogát az országgyűlés és a király együttesen gyakorolja). A király sohasem kezdeményezné az alkotmányos rend megváltoztatását, az országgyűlés a nemzet nélkül — s most megütkezik azon, hogy a nemzet óhajtja a meglevő rend megváltoztatását a nélkül, hogy ezt a király is óhajtana. A magyar követelések által ő felsége jogaiban esorbitva érzi magát s ezt kissé türelmetlenül kifejezésre is juttatja. S egyik magyar politikus előtt a históriára is hivatkozott: Mohács után a Habsburgok tartották fenn s ők renitetrálták Magyarországot.

Természetes, hogy ily módon hiába folynak a kihallgatások; egyértés, vagyis inkább közös meggyőződés létrehozása nem remélhető.

Hivatkozott ő Felsége arra is, hogy neki lelkiismereti aggodalmai is vannak a különválás ellen. Mert mi történnék perszonálunió estén? Kétségtelen, hogy a monarkia mindkét fele, amennyire csak lehet, annyira felfegyverkeznek, hogy végre kivívott függetlenségét és önállóságát a jövő eshetőségeivel szemben megvédelmezzék.

Ez az erőszakos fegyverkezés, melynek méreteiről az emberek most talán még fogalmunk sincsen, kimerítené mindkét államot, Magyarországot pedig tönkretenné. S nincs az a hadvezér, aki óhajtana két önálló hadsereg parancsnoka lenni. Tegyük föl, hogy valami háboru lesz; a pragmatika szankció értelmében közösen védekezünk ugyan, de nagyon könnyen meglehet, hogy az egyik félnek érdeke lesz ez a háboru, mint a másiknak s így az egyik fél több erővel, több lelkesedéssel vesz részt a háboruban, mint a másik fél, — az ilyen hadsereggel pedig győzni nem lehet.

Az egységes hadseregből nem csinálunk koalíziós hadsereget! Ez most a bécsi jelszó; és sűrűn idézik Napoleonnak azt a mondását, hogy a hadseregben egy közepszerű hadvezér többet ér, mint két jó hadvezér, s hogy egy katonai hatalomnak egy közepszerű hadsereg többet ér, mint két jó hadsereg. S ezt az álláspontot minden eredmény nélkül igyekeznek megdönteni a kihallgatásra meghívott magyar politikusok.

Előkelő forrásból kaptuk a következő információt is: A királyi kihallgatások okát és tendenciáját napok óta találgatják az egész ellenzéken. Eleinte azt hitték, hogy a tömeges kihallgatás célja nem más, minthogy a válság megoldását elődözzák. Ez a vélekedés azonban czáfolatot nyert azzal, hogy a király a kihallgatások sorrendjét gyorsan egymásutánban rendelte el.

A mi érte:ülésünk szerint a kihallgatások tendenciája ez: a király, illetve a hadügyi körök a hadseregnek sokat emle-

getett egységét féltik s ebből az okból hajlíthatatlanok a katonák kérdéseiben. Ez általános ismert és tudott dolog. O felsége tehát arra határozta el magát, hogy a politikusokat, de különösen az ellenzékieket sorra fölkeri, hogy kövessenek el mindent, hogy a katonai dolgok kikapesolásával hozák rendbe a dolgokat.

Nincsen ellenvetése a királynak a koalíciós kormány ellen, sőt tág teret nyújt a belügyi reformok terén, a katonai kérdésekben azonban csupán a kilenczes bizottság pontjait fogadja el. Természetes, hogy ez a kívánság a függetlenségi-párt és az új párt részéről nagy ellentállásra talál s hogy a pártok áthatatosan ragaszkodnak a katonai követelésekhez.

Orosz dolgok.

— március 7.

Stösszel generális, a lefegyverezett várparancsnok már Pétervárott van, aki tőle Port-Arturt elvette, seregét foglyul ejtette, Nogi generális pedig — Mukden előtt. Tűzes és robbanó ágyugolyók repülnek előtte, hirdetni jöttét és véresen menekülő kozákok, megvadult, gazdátlanul nyargaló harczi paripák. Nem tudnak megállni a mikádó katonái előtt a császár seregei; se hegyen, se síkon nem bírnak velük, minden csatájuk vereség és pusztulás. Egyik katasztrófa a másikat éri és most, minden jel azt mutatja, küszöbön van a legnagyobb, a leretentetesebb, a tökéletes összemorzsolás, Kuropatkin rengeteg hadának teljes bukása. Azt mondja egy pétervári jelentés, hogy a vezérkar a harcztéri események dolgában megtagad az újságíróktól minden fölvilágosítást. Semmi sem lehetne beszédesebb, mint ez a titkolódzás. A diadalokat nem szokás titokban tartani, főként ha erre a diadalra olyan esengve várnak, mint ahogy várják az első győzelmet Pétervárott. És a milyen esengve éppen most várják.

Esztendejénél több, hogy ez a háború folyik és győzelmi hírt még az orosz fővárosba egy követ se hozott. Csak vereségről és pusztulásról számolt be valamennyi. Hónapok óta viszik a vonatok Mandzsuriába a katonát, ágyut, fegyvert, lövészt, annyit, hogy egy világot meg lehetne hódítani velük és hónapok óta hozzák haza a vasutak a vert vezéreket, a sebesülteket, a betegeket, a bönákat, annyi kint, nyomorúságot és szenvedést, amennyi gyászba boríthatna egy egész világot. A bajók elszülyednek, a várak elesnek, a katonák elhullanak: minden diadal és dicsőség a lekicsinyelt ellenség és minden vereség és megalázás a hatalmas muszka özéré. Bukott hősei vannak ebben a háboruban az oroszoknak, de diadalmas hőse nincs egyetlen egy sem. Minden virág, ami idáig termett neki, a — temető virága. A temető, melynek sirjaiba a jó Isten tudja még mi mindent visznek magukkal az orosz katonák.

Egy gyász, ennyi vereség után ha csak egyszer is odatűzne a császár lobogójára a diadal sugara, kürtök harsogó szavával jelentenék ezt a hírt a kerek világnak. Fölkönnék az égboltozatra, hogy megtudja mindenki a föld egyik sarkától a másikig. És hogy tudja elsősorban a másik ellenség, amelylyel szintén véres háboruban áll a szent császár: — a tulajdon népe. Mert legelső sorban ez ellen lenne égető szüksége az atyuskának arra a diadalra. Nemcsak környékén ropog a puskák és robban a gránát, folyik a harc itthon is Pétervárott, Moszkvában, Varsóban, Rígában, a Don folyam vidékén, a Kaukázusban, a hatalmas birodalom minden részében. A japánok az orosz legényeket lövik halomba, az orosz katonák az orosz asszonyokat, gyerekeket, aggokat gyilkolják a császár parancsára, az elnyomott nép dühe bombát gyárt és levegőbe röpíti a nagyhercegeket, meg a kormányzókat.

Vérpára lebeg az egész rengeteg földön, amelyen a békecsászár parancsol és fegyverben áll minden alattvalója II. Miklósnak, aki néhány esztendővel ezelőtt javaslatot tett a világnak az — általános lefegyverzésre.

Kuropatkin, akit körülkerítéssel és megfojtással fenyeget a diadalmas japán sereg, kétségbeesetten könyörög segítséget, még több katonát az ő urától, ez meg szorongva várja haza a seregeit a távol Keletről, mert már otthon is kevés a katonák, hogy le tudja gázolni a tulajdon népét. — Manifesztum manifesztumot ér, a szentcsászár tele van töprengéssel: tud-e olyan keveset adni követelő népének, hogy az ne legyen — sok. Szerencsétlen zsarnok, — vajjon majd nemsokára tud-e olyan sokat adni hogy az ne legyen — kevés?

IRODALOM.

A debreczeni kollégium és pártikulái. Dr. Barcsa János főiskolai tanár értékes munkájáról a „Pesti Hírlap” a következőket írja: Dr. Barcsa János debreczeni ev. ref. főiskolai tanár a szerzője ezen igen érdekes és figyelemre méltó tanügyi-történelmi munkának, amely nemcsak a református egyház híveinek érdeklődésére számíthat, hanem a magyar közoktatásügy minden faktorára is. Tudvalevő dolog, hogy a magyar református iskolák a nemzeti szellem védőbástyái voltak a megpróbáltatások napjaiban, a debreczeni kollégium és pártikulái pedig — amelyek történetét tárgyalja e mű — különösen azok. Es emellett a debreczeni iskola még mint a magyar református egyház menedékháza is kitűnt, mert a többi anyaiskolák zaklatott életével szemben ennek volt legállandóbb fennállása. A munka megírása, tekintettel a benne összehalmozott nagymennyiségű történelmi adatra és a forrástanulmányokra, amelyek felépült — sok fáradságot és még több utánajárást igényelt. A történelmi fejlődés alapján három korszakra oszlik: az első korszak a debreczeni kollégium alapításától 1640-ig az emelkedés kora, amikor a pártikulák megszorodtak; a második korszak 1640—1790-ig, a létért folytatott küzdelem kor s a harmadik korszakot 1790—1848-ig a tanügyi irányzatok forrongása jellemzi. A könyv ára 3 korona 80 fillér. Kapható a szerzőnél.

Meggyilkolt bíró.

— Saját tudósítónktól. —

Szörnyű kegyetlenséggel gyilkolták meg Kovács András nyújtódi községi bírót Kovács Kisnyújtódon volt Vargyasi Gergelynél menyegzőn. Hol este a házból kiment s egynegyven 9 órakor a háztól alig 20 méter távolságra eső istálló mellett találták meg eszméletlen állapotban s a nélkül, hogy bár egy szót tudott volna mondani, meghalt.

A bíró fején négy fejszeapás volt, ujjai összetörve s lábán is több sérülést szenvedett. Az eset nagy rémületet okozott és az előjáróság a csendőrséggel a tettes után kezdett nyomozni.

A gyanu odaváló Lukács Alajos, egy többszörösen büntetett rovtott előéletű állatias vadtermészetű embert terhelt, aki a

bíróra már régebb fenyegetődött s aki le is van tartóztatva Jóllehet, hogy Lukács Alajos mindent tagad, s a tőle való irtózás miatt a tanuvallomás nehéz volt, mégis sikerült az előjáróságnak kideríteni, hogy a gyanúsított azon este a bíró után leeselkedett.

Vargyasi Gergelynél látták többen, hogy a bíró után hátrament az istállóig, alig 4 lépés távolságra s hallották onnan a zajt is. A gyanu annál alaposabb, mert ezzel szemben Lukács szülői azt vallják, hogy ő egész este, reggelig otthon volt s be van bizonyítva, hogy más alkalommal is leeselkedett egy nagy fejszével a bíróra.

A meggyilkolt bírót tegnap temették el óriási részvét mellett s Lukácsot bekísérték Kézdivásárhelyre, hol várja kegyetlen tettét megillető méltó büntetését.

Jogászok táncestélye.

Szépen sikerült tegnap a debreczeni jogakadémia hallgatóinak az Arany Bika disztermében tartott táncestélye. A vidám jogászság hajnalig kedélyes hangulatban tartotta a táncestélyen résztvevő hölgyeket, kiknek csinos, izléses tánczrenddel is kedveskedett.

A fényesen díszített teremben városunk sok kiválóságát ott találjuk. Magyariek kitűnő zenéje mellett hajnalig tartott a sikerült mulatság.

A jogásztáncestély hölgnévsorát itt adjuk:

Asszonyok: Buer Adorjáné, Reviczky Lászlóné, Materny Lajosné, Csöley Gyuláné, Osvath Pálné, Donogán Istvánné, Fráter Barnáné, özv. Mayer Ottóné, Szabó Kálmánné, Zádor Lajosné, Egyenes Kálmánné, Ethev Jánosné (Sámson), Keresztfalvy Gézánné, Soós Albertné, Hepke Oszkárné, Hegedüs Istvánné, Kovács Nándorné, Hill Ferenczné, Glück Béláné, Eriöz Ernőné, Kohutovits Pálné (Vámospécs) stb.

Leányok: Nagy Ilona, Kiss Böske és Karolna, Materny Gizella és Aranka, Kutassy Rózsika, Demetrovits Duozika, Bodnár Irén és Malvin Nagyvárad, Donogán nővérek, Szabó Kata, Rózsa Pirooska, Oláh nővérek, Sáfány Irén, Margitai Ilona Jankófalva, Fekete Margit Sámson, Kasszin Teréz Sámson, Zádor Cecel, Keresztfalvy Berta, Soós Margit és Ilonka, Simon Margit, Hepke Margit, Hegedüs Margitka, Tikos Mariska, Glück Ilona, Eriöz Palika, Kohutovics Erzsike Vámospécs és még sokan.

REGÉNYCSARNOK.

Jóska megtérése.

Irta: Zboray Aladár.

Szeniczey Ákos egyszerre kiesett ebből a félig czeremóniás, félig negédes tónusból s a legkomolyabban szólott:

— De hát mindenáron bolondot akarsz cselekedni? Mindenáron boldogtalanná akarsz lenni?

Erre azután Zsuzsika is természetessé vált s odavetette magát az édesapja nyakába.

— De apa, amikor meghalok azért a fiúért!

A szavak nem voltak nagyon ünneplésesek, még csak válogatottak sem, hanem a hang annyira őszinte volt, hogy Szeniczey Ákosnak összeszorult tőle a szive.

— Hát igazán nem tréfálsz?
 — A lelkemből szeretem.
 — De hisz az nem komoly ember.
 — Oh, négy szemközt nagyon komoly.
 — Csölcsep.
 — Az csak afféle henczegés.
 — Léha.
 — Hiszen fiatal.
 — Nem is való hozzád.
 — Még a jó Isten is nekem terem-

tette.
 — Hát én mégsem értem ezt a dolgot.
 — Oh, apa, ha csak félannyira volna szerelmes Jóskába, mint én, esküszöm, hogy megérténé.

Szeniczey elmosolyodott.

— Ebben igazad van. De lásd mégis...

— Oh én látok, tisztán látok ebben a kérdésben, inkább apa lát egy kissé feketén. Talán éppen azért, mert rólam van szó. Pedig én csak nem vagyok ostoba és csak igazán akarom a magam javát. Ugy-e apa, nem áll a boldogságunk útjába?

— Érthetetlen — dörmögte Szeniczey — érthetetlen.

Azután pár pillanat múlva így szólt:

— Egy föltétel alatt igent mondok. Odaigérek, de a hivatalos görülváltás csak hat hónap múlva lesz. föltéve, hogy Jóska addig megkomolyodik, nem hetvenkedik, nem krakélerkedik, egyszerűen, ha megtanul magán uralkodni.

Válasz helyett Zsuzsika az apja nyakába ugrott s össze-visszacsókolta.

II.

Szó sem lehet róla, az ember egyszerűen csodákat képes művelni, ha szerelmes. Ballay Jóska pedig szerelmes volt. nem úgy akárhogyan, nem mint a korabeli fiatalemberek, akiket elragad a május s mire a rózsaszirmok lehulltak, ők már régen elfeledték szívük hölgyének a keresztnevét is; nem. Egészen komolyan szerelmes volt.

Kötötte is magát a feltételhez s való sággal becsületbeli ügyet csinált abból, hogy meggyőzze Szeniczey Ákóst a maga férfias komolyságáról.

Végre is az nem olyan keserves nehéz, mint ahogyan harmadik személyek gondolják, ha egy bájos, fiatal leány is segédkezik az embernek. Az ember ilyenkor nem is ér rá semmi másra, minthogy ott üljön amellet a piskótákon járó paradicsom mellett s a világ legmesésebb boldonságait mondja el a legkomolyabb hangon s a legkomolyabb dolgokat származtatja a leggyönyörűsebb léhaságokból.

Az ember ilyenkor nem törődik sem felebarátaival, sem egész ellenségeivel, nem ér rá belekötni polgártársaiba és sem a kákán, sem a cs. és kir. katonatiszteken nem keres csomót.

Végre is a szerelem annyi csomót juttat az emberiségnek, hogy amíg az anyakönyvvezető a maga éles szavával ketté nem vágja ezt a gardiusi csomók egész láncolatát, a boldog szenvedők úgy sem tesznek egyebet, mint oldozgatják a

mindig újra születő, mesésen tragikus színezetű félreértés-csomókat.

Az bizonyos, hogy Szeniczey Ákos csaknem varázslatnak látta azt a nagy változást, valamint bizonyos az is, hogy Zsuzsika viszont nem látott egy csöpp változást sem, hanem titokban azon örvendezett, hogy az édesapjának be kell ismernie, hogy csalódott Jóskában, sőt remélte, hogy balvéleményeért ünnepélyesen bocsánatot fog kérni jövődő vejtől.

(Folyt. köv.)

Eladó takarmány.

Az érmihályfalvi határban fekvő „Kincsem Sára” nevű birtokban

100 szekér prima zabos búkköny széna,

50 „ „ feketeföldi réti anya „

35 „ „ „ „ sarju „

míg a készlet tart kisebb részletekben is jutányos árban eladó. — Ugyanott 120 hektó saját termésű ó és új bor kapható.

Értekezhetni felőle a tulajdonossal Pataky Sándor ref. lelkészszel Éraórvélyesen.

Magvak nagyraktára Debreczenben

Kontsek Gőzüzem Kossuth-utca.

Valódi erfurti, konyhakerti és virágmagvak direkt behozatala a legelső világhírű forrásból.

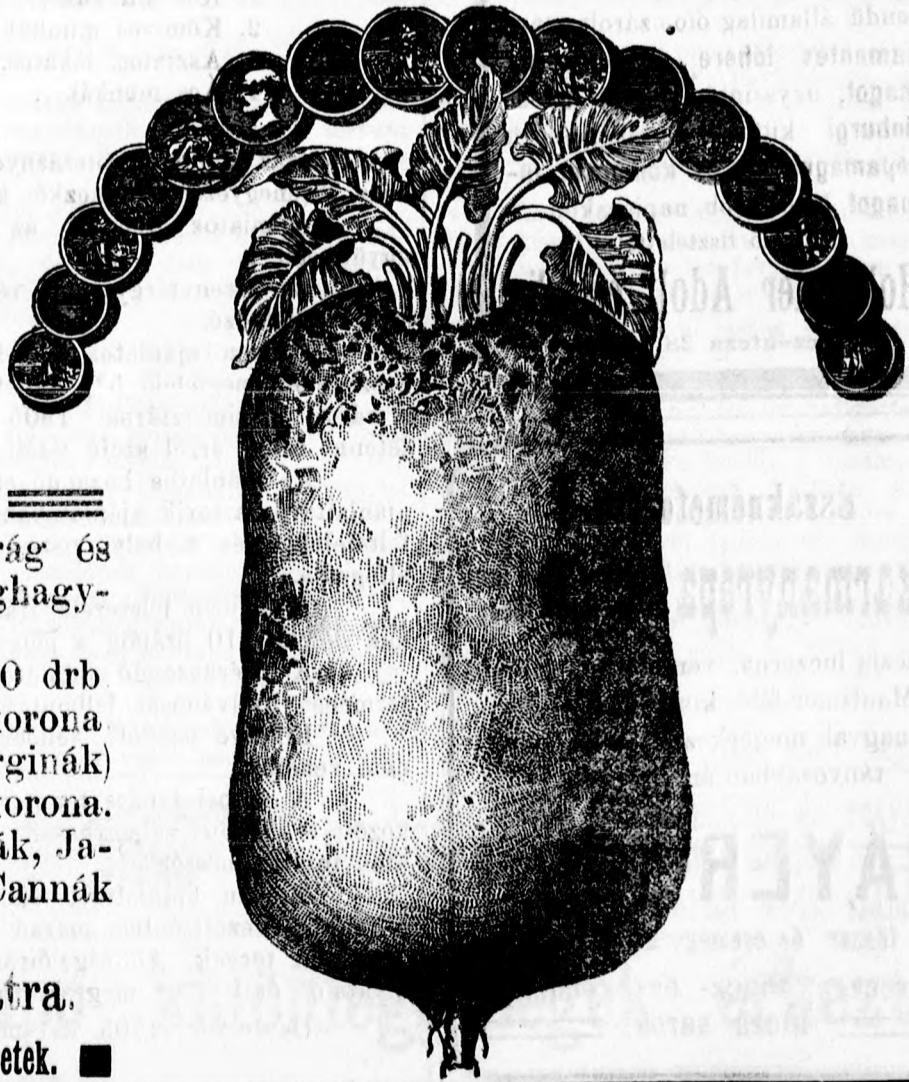
Gazdasági magvak a legjobb fajtiszta és magas csiraképességű minőségben. — Luczerna, lóhere, quedlinburgi és hazai takarmány-répák, disz-, pázsit- és réti fűmagvak nagy választékban. — Búkköny csibehur, czukorczirok, muhar.

==== Kertészetemből : ====
 mindennemű élő virágtövek, virág és konyhakerti termények plántái, virághagymák és gumók nagyválasztékban.

Remek chrysantemum tövek 10 drb 2-80 korona. Ujdonságok 10 drb 5 korona. Legszebb cactus gyöngyikék (georginák) 10 drb 3-60 korona. Ujdonságok 5 korona. Japáni liliumok, tubarózsák, begoniák, Japáni iris, Crozy és orchidea virágu Cannák igen olcsón.

Nagy képes árjegyzék kívánatra.

■ Lóhere magvakban igen előnyös ajánlatot tehetek. ■

Apró hirdetések.

ELADÓ HÁZ. Késes-utca 54-ik számú ház kedvező feltételek mellett eladó. Értekezhetni Schwarcz Márton közvetítő irodájában Piacz-utca 56.

ELADÓ FÖLD. A vámspércsi uton 14 köb-lős tanyaföld eladó. Értekezhetni Gyöngyvirág-utca 19. sz. alatt.

2553.
1905. szám.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező s az állami gyermekmenhely mellett elterülő, mintegy 3 kat. hold kiterjedésű föld **f. évi márczius hó 10. napján délelőtt 10 órakor** a városháza nagy tanácstermében megtartandó nyilvános árverésen az 1908. évi márczius hó 1-ig terjedő 3 gazdasági évre haszonbérbe fog adatni. Az előbbi árverés eredményéhez képest tett intézkedések tehát hatályon kívül helyeztetnek.

Kikiáltási ár 225 korona, mely öszszegnek 10%-a az árverelő által az árverést vezető bizottság kezéhez bánatpénzül leteendő.

Az árverési feltételek a városi számvevői hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1905 márczius 2-án.

A városi tanács.

A t. Gazdaközönségnek!

Vanszerencsénk ajánlani elsőrendű államilag ólomszárt aran-kamentes lóhere és luczerna magot, ugyszintén eredeti quodlinburgi kitűnő csiraképeségű repamagvakat és komócsin fűmagot legolcsóbb napiárakon

Kiváló tisztelettel

Holländer Adolf és Fia

Piacz-utca 28. szám

Eszaknémetországi

takarmanypepa magvak,

francia luczerna, veresvirágu lóhere és Mauthner-féle konyhakerti és virágmagvak megérkeztek s a legjutányosabban árusíttatnak.

MAYER JENŐ

fűszer- és csemege üzletében.

Debreczen, Piacz- és Széchenyi-
utca sarok.

**A gróf Degenfeld József
és dr. Balkányi Miklós urak**

„Erzsébet” szőlőtelepén

kitűnő minőségű gyökeres szőlővessző, nemes gyümölcs-oltvány és spárga gyökér

olcsón megrendelhetők.
Iroda:
Debreczenben, Kossuth-utca 32. szám.

Nap-utca 15. számú háznál több rendbeli lakás május hó 1-től

kiadó.

Esetleg az egész udvar együttesen is. Értekezhetni a kollégiumi gazdai hivatalban.

Uj! **Megnyílt!!** Uj!

a Kossuth-utczai Maradék áruház

olcsóbb minden végeladásnál.

Mint hogy kizárólag rőfös árut rendezünk be, a raktáron levő öszszes czipő, kalap, női és férfi fehérműek, miederek, kesztyű, nyakkendő, harisnya, női és fiu ruhák, esernyők stb. fél árban árusítjuk el.

Uj! Székely Jenő és Társa utódai Uj!

Kossuth-utca 15. sz., Gyógyszertárral szemben.

2500.
1905.

Arlejtési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. váro által a ló- és baromvásártéri czédulához átalakításához szükséges építési munkák biztosítására zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A teljesítendő munkák következő öszszekkel vannak előirányozva:

1. Ács munkák	kor.	167.30
2. Kőmives munkák... ..	"	13.68
3. Asztalos, lakatos, mázó és üveges munkák	"	2482.22
4. Ács munkák... ..	"	176.74

Öszszesen korona 3589.74

azaz Háromezeröttszáznyolcvankilenc korona 74 fillér.

azaz Tizenegyezerharminckét korona 25 fillér.

Ajánlatok tehetők az egyes munkanemekre, vagy az öszszes munkákra együttesen.

A versenytárgyaláson részt vehet minden szabályszerű képesítéssel bíró iparos vagy vállalkozó.

Minden ajánlatot tevő köteles a pályázat tárgyát képező munka előirányzati öszszegének megfelelő 5% bánatpénzt készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban a városi házipénztárnál 1905 évi márczius hó 13. napjának délutáni 5 órájáig letenni és az arról szóló letéti jegyet ajánlatához csatolni.

Az ajánlatba hozandó engedmény számmal és betűvel olvashatóan kiirandó és ajánlattevő tartozik ajánlatában kijelenteni, hogy a tervek költségvetését, vállalati feltételeket és a helyi viszonyokat ismeri és azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja.

A kellően felszerelt írásbeli zárt ajánlatok 1905. évi márczius hó 14. napjának délelőtt 10 órájáig a polgármesteri hivatalnál nyújtandók be.

A beérkező ajánlatok ugyanaz nap délelőtt 11 órakor a városház nagytermében nyilvánosan felbontatnak.

Elkésve beadott, kellően fel nem szerelt távirati vagy utóajánlatok figyelembe nem vehetők.

A városi tanács fenntartja magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között szabadon választhasson, vagy azok mellőzésével a munkák biztosítására más uton intézkedhessen.

Minden ajánlattevő ajánlatának felbontásától számított 30 napi időtartam leteletéig kötelezettségben marad.

A tervek, költségelirányzat és vállalati feltételek a mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők, hol a kívánt felvilágosítások is megadhatók.

Debreczen, 1905. évi márczius hó 4-én.

Városi tanács.